

РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

РО «ВДНЗ «ТХІ»

Борщевич В.Т.

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія України та української культури»
(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: Бакалавр богослов'я
(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань В 8 «Богослов'я»
(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
(шифр та назва спеціальності)

Освітня програма: Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти бакалавр за спеціальністю В «Богослов'я»
(назва освітньої програми)

Розглянуто та схвалено Методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»
від «29» серпня 2025 р., протокол № 1

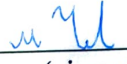
2025/2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія України та української культури» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою ТХІ зі В8 «Богослов'я» галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

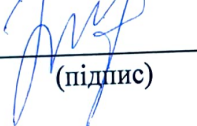
Розробники: викладач – Казарян І.І.

Рецензенти:

Робоча програма рекомендовано на засіданні кафедри Богослов'я
Протокол від. «26» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри д-р. богосл. наук Черенков М.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»
Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Гарант програми д-р. істор. наук Борщевич В.Т.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни ОК 4 «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання/ заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» (шифр і назва)	Нормативна
	Напрямок підготовки: Бакалавр	
Модулів – 4	Спеціальність: В «Богослов'я»	Рік підготовки
Індивідуальне науково-дослідне завдання: есе		1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
Годин під час циклу для денної форми навчання: аудиторних – 60, самостійної роботи студента – 60.		
Годин під час циклу для заочної форми навчання: аудиторних – 16, самостійної роботи студента – 104.	Освітній кваліфікаційний рівень: Бакалавр богослов'я	Лекції
		30/8
		Практичні, семінарські
		30/8 год.
		Самостійна робота
		60/104 год.
		Індивідуальні завдання:
	Вид контролю	
	Екзамен	

2. Мета, очікувані результати навчання та критерії оцінювання результатів навчання

Навчальна дисципліна «Історія України та української культури» належить до переліку обов'язкових дисциплін освітньої програми «Богослов'я» та викладається у I семестрі на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Навчальна дисципліна формує цілісне бачення історичного та культурного розвитку України, розглядає основні етапи становлення державності й нації, аналізує самобутність української культури та її взаємозв'язки з європейською й світовою цивілізацією; виховує повагу до творців культури та почуття гордості за багату культурну спадщину й матеріальні надбання українців.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є формування у студентів цілісного уявлення про основні етапи державного розвитку

України у взаємозв'язку з її культурною еволюцією; виховання поваги до культурної спадщини й здатності застосовувати ці знання у професійній та дослідницькій діяльності.

До початку вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» студент має **знати** основні історичні етапи розвитку України, визначальні пам'ятки української культури; **вміти** знаходити, аналізувати, порівнювати та узагальнювати інформацію, давати визначення основних історичних та культурологічних понять, обґрунтовувати власну думку; **володіти** базовими навичками користування персональним комп'ютером та роботи з програмами Microsoft Office.

Дисципліна «Історія України та української культури» спрямована на формування у студентів наступних загальних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Богослов'я»:

ЗК 02 – Здатність зберігати та примножувати духовні, моральні, культурні, освітні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

ЗК 05 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 06 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія християнства» студенти мають можливість досягти наступних програмних результатів навчання, визначених освітньою програмою «Богослов'я»:

РН 6 – мати концептуальні знання гуманітарних та соціальних наук, необхідні для критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері богослов'я.

Форми поточного, семестрового контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль спрямований на забезпечення зворотної комунікації між студентами та викладачем, визначення рівня відповідності набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам локальних та нормативних документів вищої освіти, здійснюється під час проведення семінарських занять, має на меті перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу та підготовленості студента до його практичного використання у подальшій професійній діяльності.

Формами поточного контролю є участь студента у семінарських заняттях (виступи, доповнення, уточнення, демонстрація та пояснення презентаційних матеріалів, доповіді, постановка проблемних, дискусійних питань), письмова робота та складання підсумкової роботи.

Формою підсумкового (семестрового) контролю студентів за наслідками вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є іспит.

Результати навчання студентів оцінюються за 100 бальною системою, оцінкою ЄКТС, національною та двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано»):

Оцінка за 100 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою та школою інституту		Залік
90-100	A	5	Відмінно	Зараховано
85-89	B	4	Дуже добре	
75-84	C	4	Добре	
65-74	D	3	Задовільно	
60-64	E	3	Достатньо	
35-59	FX	2	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Критерії оцінювання:

- відвідування лекційних занять – 0-0,2 балів (0,2 бали за кожне відвідування);
- відвідування семінарських занять – 0-0,2 балів (0,2 бали за кожне відвідування);
- участь студента на семінарському заняття – 0-45 бали (від 1 до 3 балів за одне семінарське заняття);
- екзамен – 29 балів.
- письмова робота — 20 балів.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Історія української культури».

Предмет, завдання та структура курсу «Історія української культури». Наукове визначення поняття «культура». Культура і цивілізація. Духовна та матеріальна культура. Світова та національна культура. Основні функції культури. Проблема періодизації української культури.

Тема 2. Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування

української культури.

Мистецтво стародавнього населення українських земель. Археологічні культури на теренах України. Трипільська культура та її особливості. Культура кіммерійців. Культура скіфської доби. Мистецтво та релігійні вірування сарматів. Культура античних міст-держав на території України. Проблема походження слов'ян. зарубинецька та черняхівська культури. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.

Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Проблема становлення державності у східних слов'ян. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід). Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Вплив християнства на формування соціальної структури та політичної влади. Церква як рушійна сила культурного розвитку Київської Русі. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та театр). Соціально-політичні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави (XII – середина XIV ст.).

Тема 4. Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба).

Інкорпорація українських земель до складу Литви та Польщі. Соціально-економічний розвиток України (розвиток міст, торгівля, ремесла, закріпачення селян). Соціальна структура населення України XIV – XVII ст. (шляхта, селяни, міщани, духовенство). Поява козацтва та його значення для розвитку української культури. Поширення гуманістичних та реформаційних ідей в Україні. Розвиток освіти та книгодрукування. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (боротьба за Київську митрополію, рух братств, Берестейська унія, відновлення та реформування православ'я Петром Могилою). Полемічна література. Становлення української культури XIV – середини XVII ст. як синтез здобутків візантійської та західноєвропейської культур (архітектура, образотворче мистецтво, музика та театр).

Тема 5. Культура українського бароко.

Становище українських земель у середині XVII – XVIII ст. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства у соціально-політичне та духовне життя Російської імперії. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби.

Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво. Формування ідеологеми «Київ – другий Єрусалим» та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості. Київський культурний центр. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр). Григорій

Сковорода – останній геній Старої України.

Тема 6. Національне відродження в Україні (кінець XVIII – середина XIX ст.).

Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Слобожанщина – центр національного відродження України. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Процес націоналізації української греко-католицької церкви. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко – ідеолог модерної України.

Тема 7. Українська культура другої половини XIX - початку XX ст.

Реформи 1860-1870-х років у Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України. Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного села. Зародження націоналізму. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт. Роль Івана Франка у національно-культурному русі. Михайло Грушевський і його роль у розвитку української національної культури. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис). Традиція та «модерн» в українській культурі кінця XIX – початку XX ст.

Тема 8. Українська культура радянської доби.

Лютнева революція в Петрограді та спалах національно-політичного відродження в Україні. Центральна Рада. Боротьба за незалежність України. Процес зростання національної свідомості. Формування ідеї соборної України. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Національно-культурна політика Гетьманату. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Д. Багалій, А. Кримський, Ст. Смоль-Стоцький, В. Вернадський, М. Туган-Барановський. Видавнича справа. Преса. Театр. Автокефалія Української православної церкви. Політика «українізації» та її вплив на українську культуру 20-30-х років XX ст. Розвиток освіти та ліквідація неписьменності. Літературний процес та М. Хвильовий. Український театр Леся Курбаса. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Культурні орієнтації українського націоналізму. Розвиток культури України під час Другої світової. Шестидесятники. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру. Вплив реалізації політики «перебудови» на українську культуру.

Тема 9. Культура незалежної України.

Розбудова української незалежної держави. «Помаранчева революція» 2004 р. Революція гідності 2014 р. Релігійне життя. Створення УПЦ КП. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій. «Посольство Благословенного Царства Божого для всіх народів». Біле братство. УГКЦ. Томос про надання Православній Церкві України

Автокефального Церковного устрою. Наука і освіта. Українська академія наук. Реформи в системі освіти. Мова та ідентичність. Декомунізація та переосмислення історичної пам'яті. Постмодернізм в мистецтві та літературі. «Бу-Ба-Бу», «Пропала грамота». Українське кіно. Р. Балаян, В. Васянович, Є.Нейан, А.Сеїтаблаєв, Є. Афінеєвський, С. Лозниця. Український театр та музика. Культура під час повномасштабної війни.

4. Структура навчальної дисципліни «Історія України та української культури»

Тематика занять	Розподіл годин між формами освітнього процесу та видами навчальних занять					
	Денна форма навчання			Заочна форма навчання		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Історія української культури»	2	-	4	2	-	6
Тема 2. Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури	2	4	4		2	6
Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	4	6	4		8	
Тема 4. Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба)	4	2	4	2	2	6
Тема 5. Культура українського бароко	4	4	4			8
Тема 6. Національне відродження в Україні	4	4	4	2	2	8
Тема 7. Українська культура XIX – початку XX ст.	2		4			6
Тема 8. Українська культура радянської доби	4	4	4	2	2	6
Тема 9. Культура незалежної України	4	6	4			8
Всього	120 год.			120 год.		

5. Плани семінарських занять

Семінар 1-2

Тема: Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури. (4 години)

1. Періодизація історичного розвитку української культури.
2. Етнокультурні проблеми походження українського народу.
3. Матеріальна та духовна культура передслов'янського населення України:
  - а) трипільська культура;
  - б) культура епохи раннього залізного віку: кіммерійці, скіфи, сармати.
4. Стародавня культура східних слов'ян:
  - а) особливості і джерела вивчення культури стародавніх слов'ян;
  - б) зарубинецька і черняхівська культури;
  - в) релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен.

Семінар 3-4

Тема: Культура Київської Русі. (4 години)

1. Особливості культури Київської Русі дохристиянського періоду:
  - а) природа і людина;
  - б) міфологія дохристиянського періоду;
  - в) усна народна творчість.
2. Особливості християнізації Київської Русі. Роль Кирила та Мефодія в історії українського християнства.
3. Християнізація Київської Русі і духовна культура східних слов'ян:
  - а) мислителі Київської Русі;
  - б) освіта і наука;
  - в) архітектура;
  - г) образотворче мистецтво – іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра;
  - д) театральне, пісенне і музичне мистецтво;
  - є) ювелірне мистецтво, ткацтво, килимарство та вишивка.
4. Значення християнізації Київської Русі в розвитку української культури.

Семінар 5

Тема: Культура України-Русі періоду феодальної роздробленості. (2 години)

1. Соціально-політична і культурна ситуація в Галичині та на Волині в XII – XIII століттях.
2. Культурні традиції українського Ренесансу (XV – перша половина XVII ст.):

- а) ранній гуманізм в Україні;
- б) діяльність культурно-освітніх осередків;
- в) братський рух і полемічна література;
- г) мистецтво: архітектура і живопис, музика і театр.

Семінар 6

Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба) (2 години)

- 1. Соціально-політична і культурна ситуація в польсько-литовську добу.
- 2. Культура України у XIV-XVI ст.
- 3. Освіта і книгодрукування в XIV – XVII ст.

Семінар 7-8

Тема: Культура українського бароко

(друга половина XVII – кінець XVIII ст.). (4 години)

- 1. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
- 2. Специфіка національного варіанту бароко в літературі, театрі і музиці.
- 3. Еволюція образотворчого мистецтва.
- 4. Барокова архітектура.

Семінар 9-10

Тема: Українська культура XIX – початку XX ст. (4 години)

- 1. Формування української національної самосвідомості.
- 2. Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні:
  - а) дворянський період національно-культурного відродження та його особливості;
  - б) народницький період національно-культурного відродження;
  - в) модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси.
- 3. Розвиток науки і філософії.
- 4. Літературний процес другої половини XIX ст.
- 5. Образотворче мистецтво, музика, театр.

Семінар 11-12

Тема: Українська культура радянської доби (початок 1920-х – 1991-й рр.). (4 години)

- 1. Культура як умова відродження нації в українській естетичній традиції кінця XIX – початку XX століть.
- 2. Національно-культурне піднесення 1920-х років.
- 3. Література і театр на тлі нових національних та соціальних

реалій.

4. Розвиток науки і філософії.
5. Український мистецький авангард та його доля.
6. Українська культурна парадигма II половини XX століття.

Феномен шістдесятництва.

Семінар 13

Тема: Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму (1990-ті – початок XXI ст.). (2 години)

1. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Декомунізація.
2. Релігія і церква як важливі чинники розвитку національної культури в незалежній Україні.
3. Постмодернізм в мистецтві та літературі.
4. Українське кіно
5. Театр та музика

Семінар 14-15

Тема: Культуротворча діяльність української діаспори. (4 години)

1. Основні причини української еміграції в західні країни світу у XX ст. і проблема збереження її культурної ідентичності.
2. Головні осередки української культури за кордоном:
  - а) Культурницько-освітня діяльність вищих навчальних закладів української діаспори у Чехії, Польщі та Німеччині;
  - б) українське історико-філологічне товариство та товариство прихильників книги у Празі;
  - в) культурницьке значення Музею Визвольної Боротьби України у Празі.
3. Релігійно-церковне життя української діаспори
4. Видатні митці і філософи української діаспори.
5. Внесок представників української діаспори США та Канади у справу збереження і розвитку української культури.

6. Завдання для самостійної роботи студента:

Тема 1. Опрацювати матеріал за стор. 5-14 навчального підручника «Історія світової та української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Тема 2. Опрацювати матеріал за стор. 264-292 навчального підручника «Історія світової та української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Тема 3. Опрацювати матеріал за стор. 293-319 навчального підручника «Історія світової та української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Написати есе «Церква як рушійна сила культурного розвитку Київської Русі»

Тема 4. Опрацювати матеріал за стор. 320-365 навчального підручника «Історія української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Проаналізувати роль братств у піднесенні національної культури в кінці XVI – на початку XVIIст.

Тема 5. Опрацювати матеріал за стор. 366-404 навчального підручника «Історія української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Тема 6. Опрацювати матеріал за стор. 405-444 навчального підручника «Історія української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Дослідити та визначити особливості творчості Г.С. Сковороди.

Тема 7. Опрацювати матеріал за стор. 405-444 навчального підручника «Історія української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Проаналізувати внесок М.І. Костомарова у вивчення та популяризацію української культури

Тема 8. Опрацювати матеріал за стор. 445-478 навчального підручника «Історія української культури» (№ 1 у переліку основної літератури).

Тема 9. Опрацювати матеріал за стор. 238-241 навчального підручника «Історія української культури» (№ 3 у переліку основної літератури).

7. Теми письмових робіт (есе):

1. Українці у світі: внесок діаспори у розвиток культури та науки
2. Монастирі Київської Русі як осередки освіти, книжності та мистецтва
3. Острозька та Києво-Могилянська академії, їх місце та роль в історії України.
4. Творчість Григорія Сковороди
5. Братства та їх роль у розвитку української культури
6. Поява козацтва та його значення для розвитку української культури.
7. Український театр 20-30-х рр. ХХ ст.: Лесь Курбас, Микола Куліш.
8. Зародження, становлення та розвиток українського професійного театру: творчість І.Карпенка-Карого, І.Тобілевича, П. Саксаганського, М.Садовського, М.Заньковецької
9. Українське кіно: творчість О.Довженка, С.Параджанова, Ю.Ілленка.
10. Мистецтво Майдану: графіка, мурали, музика та їхній вплив на культурну пам'ять
11. М.І. Костомаров та його внесок у вивчення та популяризацію української культури
12. Львівський, Харківський, Київський, Одеський університети як освітньо-наукові центри

України.

13. Роль цифрових технологій у збереженні культурної спадщини

8. Питання до іспиту

1. Предмет та завдання курсу «Історія України та української культури»
2. Поняття національної культури, її особливості та місце у світовій культурі.
3. Місце української національної культури в світовому та європейському цивілізаційному процесах.
4. Література доби Київської Русі: «Слово о полку Ігоревім», «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона, «Повчання Володимира Мономаха».
5. Археологічні культури на теренах України: трипільська, зарубинецька та черняхівська культури.
6. Культура кочового світу на теренах України: кіммерійці скіфи, сармати та ін.
7. Духовна і матеріальна культура античних міст Північного Причорномор'я.
8. Культура стародавніх слов'ян. Язичницькі вірування.
9. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури.
10. Розвиток освіти, писемності і літератури Київської Русі.
11. Архітектура та образотворче мистецтво в Київській Русі.
12. Монастирі і Лаври як центри української релігійної духовності.
13. Культура Галицько-Волинського князівства: літописання, архітектура, живопис, музика.
14. Впливи Візантії на культуру України.
15. Давньоруське літописання: «Повість минулих літ», Київський літопис, Галицько-Волинський літопис.
16. Козацьке літописання: «Літопис Самійла Величка», «Густинський літопис», «Літопис Григорія Граб'янки».
17. Вплив Ренесансу, Реформації та Контрреформації на розвиток української культури.
18. Народна архітектура в Україні: поселення, житло, дерев'яна церковна архітектура.
19. Братства та їх роль у розвитку української культури.
20. Острозька та Києво-Могилянська академії, їх місце та роль в історії України.
21. Українська кам'яна церковна архітектура: собори Київської Русі, середньовічні храми.
22. Українська міфологія та фольклор.
23. Зародження та становлення українського театрального мистецтва. Вертеп.
24. Сучасне українське театральне мистецтво: драматургія, театр, режисура.
25. Українська культура і літературний процес в добу тоталітаризму (1921-1991 рр.).

26. Українська культурологічна думка ХХ ст.: Д.Антонович, І.Огієнко, Є.Маланюк, М.Хвильовий, М.Попович, С.Кримський.
27. Романтизм і реалізм в українській літературі ХІХ ст.: творчість «Руської трійці», Г.Квітки-Основ'яненка, П.Гулака-Артемовського.
28. Українське кіно:Український театр 20-30-х рр. ХХ ст.: Лесь Курбас, Микола Куліш.
29. Зародження, становлення та розвиток українського професійного театру: творчість І.Карпенка-Карого, І.Тобілевича, П. Саксаганського, М.Садовського, М.Заньковецької творчість О.Довженка, С.Параджанова, Ю.Ілленка.
30. Місце і роль Тараса Шевченка і Лесі Українки в духовній культурі України.
31. Кіно періоду незалежності. Вплив війни на розвиток мистецтва.
32. Особливості становлення та розвиток українського музичного мистецтва кінця ХVІІІ ст.: творчість М.Березовського, Д.Бортнянського, А.Веделя.
33. Національна музична культура України у ХІХ – на поч. ХХ ст.: творчість С.Гулака-Артемовського, М.Лисенка, К.Стеценка, М.Леонтовича, О.Кошиця.
34. Українська архітектура і скульптура: творчість Г.Пінзеля, О.Архипенка, І.Кавалерідзе,Григоровича-Барського, В.Кричевського, І.Левинського.
35. Значення української естради у розвитку національного музичного мистецтва кінця ХХ –поч. ХХІ ст.: творчість В.Івасюка, І.Білозіра, Т.Петриненка, О.Скрипки.
36. Впливи Литви та Польщі на українську культуру.
37. Поява козацтва та його значення для розвитку української культури.
38. Постать Петра Могили в релігійному та культурному житті України.
39. Ідейні та соціально-політичні причини Берестейської унії 1596 року та її наслідки в царині розвитку української культури.
40. Загальна характеристика Просвітництва. Реалізація основних положень Просвітництва в Україні.
41. Передумови та причини розвитку бароко в Україні. Особливості українського бароко.
42. Рококо і класицизм в українському мистецтві.
43. Втілення ідей романтизму в літературі, музиці, живопису.
44. Причини, генезис та загальна характеристика трьох етапів українського національного відродження.
45. Значення Слобожанської України для розвитку української культури першої половини ХІХ ст. «Енеїда» І.Котляревського.
46. Розробка ідеї самобутнього розвитку української культури представниками Кирило-Мефодіївське товариства.

47. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця».
48. Українська література і мистецтво доби реалізму.
49. Реформи 1860-1870-х років в Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України.
50. Громадівський рух. Утиски української культури в Російській імперії (II пол. XIX ст.).
51. Ідейні витoki українського модернізму. Модернізм в літературі і театрі.
52. Культурний рух періоду Центральної Ради. Національно-культурна політика Гетьманату.
53. Митрополит Андрей Шептицький – визначний український церковний діяч і меценат.
54. Політика «українізації»: причини, форми, зміст та наслідки. Літературний процес в Україні (20-30-ті рр. XX ст.).
55. Особливості розвитку української художньої культури в першій половині XX ст. Авангардизм і соцреалізм в Україні.
56. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Розстріляне відродження».
57. Період «відлиги» в СРСР і її вплив на літературу, мистецтво та релігійно-церковну культуру України.
58. Політика русифікації та дисидентський рух. Шестидесятники.
59. Основні тенденції розвитку українського мистецтва в 70-80-х роках XX ст.
60. Українська діаспора та її роль у збереженні і примноженні здобутків української культури.

9. Політика академічної доброчесності

Дотримання принципів та політики академічної доброчесності є наскрізною лінією навчання студентів. Під час викладацької діяльності викладач у першу чергу сам демонструє студентам дотримання ним принципів та політики академічної доброчесності та надихає студентів до їх впровадження у навчальну діяльність.

Студент, виступаючи на семінарському занятті, використовуючи демонстраційні матеріали, має обов'язково вказати джерела, використані ним для підготовки виступу чи презентації. Сприймаючи лекційний матеріал, студент має право запитати у викладача джерела відповідної інформації, а викладач має обов'язково зазначити використані ним джерела/ресурси.

10. Результати навчання

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» студент має:

знати:

- основні етапи історії України та закономірності розвитку української культури;
- основні явища та здобутки культури різних історичних періодів;
- взаємозв'язки української та європейської культур

вміти:

- аналізувати історичні події, джерела та культурні пам'ятки;
- визначати особливості розвитку української культури в різні епохи;
- робити узагальнення про роль української культури у світовому контексті.

комунікація:

- аргументовано висловлювати власну позицію щодо історичних і культурних процесів;

Автономність та відповідальність:

- застосовувати історичні знання для формування власних ціннісних орієнтирів;
- виявляти повагу до культурної спадщини та відповідальність за її збереження.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія християнства» студенти мають можливість досягти наступних програмних результатів навчання, визначених освітньою програмою «Богослов'я»:

РН 6 – мати концептуальні знання гуманітарних та соціальних наук, необхідні для критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері богослов'я.

11. Література до курсу

Основна

1. Історія світової та української культури. Підручник. / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К.: Літера, 2002. – 463 с.
2. Історія української культури: Побут, письменство, мистецтво, театр, музика / За заг. ред. І.Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 651 с.
3. Історія української культури. Навчальний посібник/В.М. Шейко, Л.Г. Тишевська – Київ: Кондор, 2006. – 258 с.
4. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. – Х., 2016. – 496 с.
5. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
6. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського

народу. – К.: Фірма „Довіра”, 1992.

7. Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / Упор. С.В. Уляновська. – К.: Либідь, 1993.

Додаткова

8. Бойко О.Д. Історія України. Посібник. – К., 1999.
9. Бевзюк Є. Матеріальне заохочення слов'янських "будителів " як знаряддя поширення Російською імперією ідеї панславізму (друга половина XIX ст.) / Є. Бевзюк // Український історичний журнал. - 2018. - № 3. - С. 73-91
10. Верига В. Нариси з історії України. – Львів, 1996.
11. Вирський Д. Початковий дискурс про козаків: творення образу українського козацтва в Речі Посполитій 1560–1570-х рр. / Д. Вирський // Український історичний журнал. - 2018. - № 2. - С. 20-40
12. Вронська Т. Мінусники у просторі радянського терору (1917–1953 рр.) / Т. Вронська, О. Стяжкіна // Український історичний журнал. - 2020. - Число 1. - С. 89-111
13. Григор'єва Т. Творення "пам'яті" про Хотин-1621 у київських церковних текстах і козацьких літописах XVII – початку XVIII ст. / Т. Григор'єва // Український історичний журнал. - 2022. - Число 1. - С. 154-169.
14. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX ст. – К., 1996.
15. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці. – К., 1912.
16. Грушевський М.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
17. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
18. Донцов Д.І. Історія розвитку української державної ідеї. – К.,1992.
19. Єремєєва К. "Перчити і приперчувати!": завдання радянських сатиричних видань (на прикладі журналу "Перець") / К. Єремєєва // Український історичний журнал. - 2018. - № 1. - С. 126-140
20. Зінченко О., В'ятрович В., Майоров М., 2016. Війна і міф. Невідома Друга світова війна. Харків
21. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1991.
22. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1996.
23. Історія української культури. Від стародавніх часів до XIX століття. Ілюстрована хрестоматія під ред. Ю. Сабадаш. – К., 2020
24. Касьянов Г. Українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. – К., 1995.

25. Ковалевська О. Люблінський сейм 1569 р. у візях митців ХІХ – першої половини ХХ ст.: історико-іконографічний аналіз / О. Ковалевська // Український історичний журнал. - 2019. - № 4. - С. 35-60
26. Копилов С. Повсякденність населення Середнього Подністров'я на початку ХХ ст. (за документальними поштовими листівками) / С. Копилов, І. Паур // Український історичний журнал. - 2022. - Число 1. - С. 31-47
27. Кошель О. Православне духівництво й національна інтелігенція Правобережної України у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: внесок у розвиток культури та просвітництва / О. Кошель, Т. Ніколаєва // Український історичний журнал. - 2021. - Число 3. - С. 41-48
28. Кривошея Ірина Тестаменти козацької старшини Гетьманщини другої половини ХVІІ ст. як джерело історії повсякдення / Ірина Кривошея, Ігор Кривошея // Український історичний журнал. - 2019. - № 5. - С. 147-166
29. Липа Ю. Призначення України. – Львів, 1992.
30. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – У 2-х томах. – К., 1994.
31. Українське мистецтво в історичному вимірі. Навчально-методичний посібник / Ю.О. Соловійова, О.А. Мкртічян. – Харків : Точка, 2017. – 89 с
32. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К.: АТ „Обереги”, 1992.
33. Масненко В. В., Ракшанов В. Б. Українська хата. Науково-популярне видання. – Черкаси: Брама–Україна, 2012. – 190 с.: іл.
34. Милько В. Модернізація системи освіти в Україні у другій половині 1860–1870-х рр. (на прикладі навчальних округів) / В. Милько // Український історичний журнал. - 2021. - Число 6. - С. 29-43
35. Огієнко І.І. Історія українського друкарства. – К., - 1994.
36. Огієнко І.І. Українська церква. – К., 1993.
37. Основні напрями розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України // Орієнтир: Додаток до газети “Урядовий кур’єр”. – 1999. – 6 травня.
38. Посохова Л. Статус давньогрецької мови в "латинських школах" Гетьманщини та Слобідської України (ХVІІІ – початок ХІХ ст.) / Л. Посохова // Український історичний журнал. - 2021. - Число 3. - С. 16-27
39. Плохій С., 2015. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. К.: Критика
40. Ричка В. Мода й ритуал: кодекс убрання в Київській Русі / В. Ричка // Український історичний журнал. - 2020. - Число 5. - С. 4-21

41. Русина О. Повсякдення Острозьких у світлі реестру князівського майна / О. Русина // Український історичний журнал. - 2019. - № 3. - С. 172-183
42. Українські замовляння. Упорядник Москаленко М.Н. – К., 1993.
43. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1991.
44. Хвильовий М. Україна чи Малоросія // Твори: У 2 т. – К., 1991. – Т. 2.
45. Чухліб Т. Поширення назви "Україна" в офіційному дискурсі Речі Посполитої як один із наслідків Люблінської унії 1569 р. / Т. Чухліб // Український історичний журнал. - 2019. - № 4. - С. 4-23
46. Шевченко І.І. Україна між Сходом і Заходом. – Львів, 2001.
47. Шевчук В. Козацька держава. – К., 1996.
48. Шумило С. Руська Успенська лавра на Афоні та Антоній Печерський / С. Шумило // Український історичний журнал. - 2018. - № 5. - С. 4-20
49. Щербаківський В.М. Формация української нації.— Подєбради, 1937.
50. Щербаківський В.М. Етнографічний тип українця.— Прага, 1941.
51. Яременко В. Тарас Шевченко й литовсько-руська доба з історії України / В. Яременко // Український історичний журнал. - 2018. - № 1. - С. 141-158